

שיצא ספר חדש, "תורתו ואומנותו: חיים של תורה בעולם המעשה", התפנינו לקרוא אותו בעיון – ואהבנו. יש בו בשורה אמיתית לכל מי שלא רוצה להתפשר על עבודת ה', אך במקביל רוצה לשלב בסדר יומו גם זמן להשתדלות ראויה בתחום הפרנסה.

הספר נכתב על ידי הרב יעקב בוצ'קובסקי, מחבר סדרת הספרים הנודעת "בעצתך תנחני", שהרים את הכפפה, והחל לעסוק בנושא הרגיש של יציאה לעבודה.

פנינו לרב בוצ'קובסקי לקבל הסברים על הספר ומטרתו.

הרב בוצ'קובסקי, מה הביא אותך לעסוק בנושא הרגיש ביותר, הושא שלא מדברים עליו ולא עוסקים בו בפירוש בשום במה רשמית?

"אתה מכיר את ספרי הראשון "בעצתך תנחני" – העוסק ב"דרך של התעלות מתוך הכרת המציאות". הבסיס החיוני ביותר לעבודת ה' הוא האמת. הריאליות. ההכרה במה שאתה ובמקום האמיתי שלך. אין שום טעם לעבוד את ה' בסיסמאות נשגבות ובדיבורים גבוהים כאשר אין קשר בין הדיבורים למעשים. הלא כן? אם אדם מדבר כל היום על דרגות שאינן באות לידי ביטוי מעשי בחיי היומיום שלו – הוא מנותק, הוא חי בבועה דמיונית. הוא לא עובד את ה' באמת אלא בעולם וירטואלי.

מבול התגובות שקיבלתי בעקבות הספר לימד אותי שאנשים רבים מתקשים לחבר את עבודת ה' הנדרשת מהם למציאות החיים בה הם נתונים. הם חיים בעולם של חוסר אמון בעצמם, חוסר חיבור לאישיותם, וחוסר שביעות רצון ממהלך חייהם.

אדם עשוי לעבוד את כל ימיו בעמידה בהתמודדויות ואתגרים יומיומיים, אבל בשורה התחתונה הוא מרגיש רע עם עצמו, כי הוא בטוח שהדרך היחידה לעבוד את ה' היא רק להידמות אל החזו"א או אל הסטייפלר. הוא לא נותן אמון בקב"ה שהוא רוצה אותו כמות שהוא.

כאשר הגישה לתורה ולמצוות היא גישה ריאלית, ומנסים למצוא בכל מצב נתון מה רוצה ממני ה' במצבי זה – מבינים שיש דרכים נוספות לעבודת ה', לא רק בלימוד כל היום אלא גם בעמידה בנסיונות, בשמירה על נקיון כפיים, בהתחזקות בביטחון, במלחמת היצר, ועוד. בקיצור: מבינים את משמעות הפסוק "בכל דרכיך דעהו".

סליחה על השאלה, אבל האם אתה לא מתנגד לכל המהלך של חברת הלומדים ותרבות הכוללים? לא חששת שיצאו נגדך?

השאלה במקומה, אבל היא מלמדת שלא הובהרתי מספיק.

אני מדגיש לאורך כל הספר שאין לי כוונה חלילה וחס להמעיט בערכם של הלומדים או לגרום חלילה לאברך לעזוב את הכולל. אני אישית אברך כולל, ורואה בזה שליחות קודש. אין ספק שלומדי התורה נמצאים בראש הסולם, אבל באותה מידה אין ספק שהקב"ה ברא את העולם באופן כזה שהוא מעוניין בדרכי עבודה נוספות. וכשהחיים מציבים את האדם לא ליד הסטנדרט אלא מול המחשב – עליו לראות בזה אמירה מאת הקב"ה ולבחון מה הוא מצפה ממנו במצבו הנוכחי. כאשר זאת הגישה אל החיים – מגלים כר נרחב לעשייה רוחנית פורה.

מה באמת אומרים גדולי ישראל על הספר?

הגאון רבי משה הלל הירש שיבח את היוזמה ואף נתן לי הדרכה כללית מה לכתוב. הצטרף אליו גם הגאון רבי דוד כהן. התייעצתי רבות גם עם הגאון רבי יהושע אייכנשטיין, וכאשר הספר יצא לאור הוא קיבל תגובות חמות מהגאון רבי מרדכי אורבך והגאון רבי ליב מינצברג. בקצרה: יש כאן תמיכה חוצת מגזרים.

לאמתו של דבר המסר של הספר הוא פשוט וברור: כל אדם צריך ללמוד את מצב חייו ולמצוא מה הקב"ה רוצה ממנו בנקודה זו. לא באנו לעולם בשביל לחיות בתחושת "דיעבד", אלא בתחושת עשייה רוחנית מעצימה. אין שום מקור תורני לתחושת החידלון הפוקדת רבים מהיוצאים לפרנסתם.

ובכל זאת, תודה שאתה היחיד שמעז לכתוב על הנושא. גם עלעול קצר בספר שלך מלמד שאין עליו הסכמות מפורשות בכתב אלא רק מפי השמועה. מדוע זה המצב?

כולם חוששים לא מהתכנים של הספר, לתכנים של הספר כולם מסכימים בפה מלא. החשש הוא מהאמירה המסוימת: אם אתה מוציא ספר שפונה לקהל יעד עובד ואומר לו שחלקו גדול בעבודת ה' ובידו להגיע לפסגות – אתה כביכול אומר "לא חייבים להיות אברכים".

ובאמת, האם לדעתך לא חייבים להיות אברכים?

חייבים להיות אברך? להיות אברך זו חובה? זו זכות עצומה להיות אברך!

כל הגישה הזו שאומרת שהדרך היחידה להיות חרדי שומר תורה ומצוות היא להיות אברך – חוטאת בכפליים: היא גם פוגעת בעובדים, וגם הופכת את תפקיד האברכים לברירת מחדל, לסוג של הישרדות. במקום לרומם את האברכים על גדולתם ולטעת בהם תחושת רוממות על תפקידם העצום – משדרים להם שהם עוסקים בהישרדות ושמירה על הרף המינימלי. מהיכן מגיעה גישה כזו? אין לזה שום מקור תורני ושום הצדקה.

גדולי ישראל לא רוצים לתת הסכמה בכתב לספר משום החשש שיפרשו את דבריהם בצורה לא נכונה. בעולם השחור לבן שבו אנחנו חיים לא יחסרו אנשים שיגידו – אם חבר במועצת גדולי התורה נותן הסכמה לספר לעובדים – הוא בעצם מורה שאין צורך להתאמץ להקדיש את החיים לתורה.

זה החשש שלהם, וכך הם הסבירו לי את עצמם. כל הרבנים שפניתי אליהם לבקש הסכמה – זה מה שמנע מהם. לי יש את הפריבילגיה לכתוב את הספר, כאדם פרטי שאינו מנהל ציבור ואינו עומד בראשות ישיבה. הם, לעומת זאת, מנועים מלכתוב הסכמה.

תכל"ס, לגופם של דברים – מה בעצם תוכן הספר? אתה חוזר על אמירה ש"יש תפקיד רוחני ועבודת ה' בכל מצב נתון בחיים". זה נשמע קצת גבוה. תוכל לפרט יותר?

בשמחה, אם כי אם ארצה להיכנס לפרטים אצטרך ספר שלם... אוכל להעלות ממש על קצה המזלג את הנושאים בהם עוסק הספר.

הספר מחולק לשבעה מדורים. המדור הראשון הוא פרקי יסוד: מה מחבר אותנו לשמירת התורה? האם אנחנו מחויבים ליהדות או לחרדיות? האם לצאת לעבוד זה לכתחילה או בדיעבד? מה מקומם של תלמידי חכמים בעם ישראלי? מה התועלת מלימוד התורה? ומה התועלת שבכבוד התורה? ומה עושה אשה שבעלה אינו לומד – במה היא זוכה לעולם הבא?

המדור השני עוסק בנושא קביעות עיתים לתורה: מה ללמוד למעשה? מה מטרתו של לימוד גמרא, ומה מהותה? איך יוצרים גישה בריאה ללימוד, חפה מטעויות העבר? כמה צריך ללמוד? איך מחנכים ללימוד התורה? מה מטרתה של מצות החזקת תורה? כיצד מקיימים "עשה לך רב"?

המדור השלישי עוסק בעבודת ה' שבעולם העשייה: עבודה היא כורח המציאות או עשייה בעלת משמעות? מה המקום של השתדלות, עד כמה חייבים בה ועד כמה היא מועילה? האם עניות היא אידאל? מה המשמעות של יושר ונקיון כפיים?

המדור הרביעי עוסק במערכת היחסים המשפחתית: מה עושה אשה שבעלה לא רוצה ללמוד והיא חשה החמצה? ומה עושה גבר החש פגוע מתחושת ההחמצה של אשתו? והאם מעמד האב בבית לא נפגע כתוצאה מכך שבניו עולים עליו בלימוד? וכיצד מנהלים את השבתות והחגים באופן מלא תוכן רוחני?

החלק החמישי עוסק בעמידה בנסיגות: מה נחשב למותרות? האם אסור ליהנות מהחיים? איך מתמודדים עם תערובת במקומות העבודה? לשאלה קשה זו מוקדשים ארבעה פרקים ארוכים היורדים לנבכי הנפש מתוך הכרת השטח. ואיך מתמודדים עם האינטרנט?

המדור השישי עוסק בנושא רגיש מאוד: מערכת היחסים הציבורית. מה המיקום של עובדים במגזר החרדי, ומדוע? מה הפתרון לכך? מה עושים עם הדחיה ממוסדות הלימוד ומי אשם בה? מה היחס הנכון לאברכי הכוללים?

החלק השביעי עוסק בהעמדת יסודות ההשקפה החרדית, מתוך התמודדות עם האתגרים שמציב פבנינו העולם החיצון בדורנו. מה מהותה של החרדיות? מה האמירה של התורה מול ערכי המערב? מה האתגר של הדור הבא של החרדיות? כיצד מתמודדים עם שאלות באמונה? מה זה קידוש ה' וכיצד מתנהלים במרחב חילוני?

אלו הסוגיות שעוסק בהן הספר. כמובן נתתי כאן רק נגיעה קלה.

נשמע מרתק.

ברוך ה' התגובות שקיבלתי בינתיים היו נלהבות. אני מקווה שהספר אכן יפעל את פעולתו וישפיע השפעה טובה על עם ישראל.

תורתו-ואומנותו-יעקב-בוצקובסקי

תיאור

ספר ראשון מסוגו המעניק הדרכה לחיים תורניים בעולם המעשה.

מהי ההתייחסות התורנית לצעד היציאה לעבודה?

כבוד התורה והערכה עצמית – הילכו שניהם יחדיו?

נשים במאי זכיין כאשר הבעל יוצא לעבוד?

איך לומדים תורה באופן מהנה ומושך?

איך יוצרים דיסטנס מגדרי מכובד בחברה מעורבת?

כיצד מחזיקים באמונה בתוך חברה כפרנית?

האם יש דרך לאינטגרציה בריאה בין אברכים לעובדים?

שאלות אלו ודומותיהן, מעסיקות את כל מי שיוצא לשוק העבודה ומתמודד חזיתית עם אתגרים חדשים ומגוונים, מידי יום ביומו.

הרב יעקב בוצ'קובסקי, מחבר הסדרה רבת המכר "בעצתך תנחני", משיב על השאלות הנ"ל ועוד רבות כמותן, בספר מפתיע בכנותו, המעלה את הנושאים הבווערים על פני השטח ומנתח אותם בזהירות וביסודיות.

ספר פורץ דרך, שזכה לתהודה נרחבת בקרב קהלים רבים.

יצא לאור בעידודם ובברכתם של גדולי ישראל.

להורדת דוגמית מספר תורתו ואומנותו - לחץ כאן

תוכן עניינים

חלק א' – פרקי יסוד

א. לכתחילה או בדיעבד

שאלת השאלות / מה חשבו על כך בדורות עברו? / הרבה דרכים לעבודת ה' / לצאת לעבוד או להישאר בכולל? / תפקיד רב אחריות / נושא טעון

ב. תורת חיים

יאוש מכל המערכת / תפקיד חדש ומורכב / לקדש את החיים / תורת ה"דרך ארץ"

ג. מאי אהנו לן רבנן

בית המדרש – מוקד הקיום / אי בודד בלב תרבות חילונית / מה התועלת מלימוד התורה? / עיסוק במטרת הקיום / התועלת שבכבוד התורה

ד. היחס לאברכי הכוללים

מה קורה בכוללים? / הכללות פסולות / מיהו תלמיד חכם? / מבט בוגר

ה. עקיבא, לך ללמוד תורה

הפלוטר / נקודת המבט של הגבר / נקודת המבט של האשה / הקושי הסביבתי / להדחיק את הנושא – האומנם?

ו. שותפות

התמודדות זוגית / קיימת נאמנות טבעית / לשתף! / הכח שביד האשה

ז. נשים במאי זכיין

השאלות הקשות / עומק כוונת חז"ל / מגוון תפקידים משולבים / דרך מורכבת

חלק ב – ח"י תורה

ח. חיבור לתורה

השאלות הכואבות / סוד החיבור אל ה' / גישה נכונה ללימוד הגמרא / להתחיל מחדש

ט. דף חדש בלימוד

רתיעה מהגמרא / התחלה חדשה / עולם עשיר של חכמה וידע / חשיבות הלימוד לבני המשפחה

י. גדר מצוות תלמוד תורה

כמה צריך ללמוד? / דברי ה"קהילות יעקב" / דברי ה"אור שמח" / גודל החיוב ללמוד

יא. חינוך לתורה

דוגמה אישית – כיצד? / סוד הדוגמה האישית / המדד הקובע – הערכה לתורה / תפקיד האשה בחינוך לתורה

יב. מעמד האב בבית

האם זו בעיה שבני עולה עלי? / תמונת המצב בעולם הכללי / המקום הטבעי של ההורים בבית / האם להיות תלמיד חכם זו ברירת מחדל? / החינוך בישיבות

חלק ג – עבודת ה' בעולם העשייה

יג. כורח המציאות – או שליחות

מהותו של העיסוק בפרנסה / חשיבותה של המלאכה / "לא תהו בראה, לשבת יצרה" / הכל תלוי בכוונה

יד. השתדלות וביטחון

האם כל העשייה היא דמיון? / חז"ל מעודדים את החריצות / ההשתדלות היא הכלי / "הגזירה אמת והחריצות שקר" / השתדלות – רק במידה הראויה

טו. צריכה

עולם חומרני / מותר לחיות לפי רמת ההכנסה / בין הנאה לנהנתנות / מבחן עצמי

טז. היחס לכסף

עניות – אידיאל? / "כסף" – מה זה? / כסף – הבסיס לחיים תקינים / עושר – נסיון קשה

יז. ישירות ונאמנות

היושר – כלי לתיקון העולם / תיקון עצמי / רצון להיטיב לאחרים / נאמנות / הערות הלכתיות

יח. החזקת תורה

הקושי לתרום לאברכים / החזקת התורה – משימה לאומית / חשיבות המצוה / הבעיה המעשית הקשה

חלק ד – חיים תורניים

יט. המשפחה בראי התורה

השקעה במשפחה – מדוע? / מהו המימוש העצמי? / להכיר את הצרכים / הערך הרוחני בגידול ילדים / תפקיד האשה / הקשר הזוגי

כ. השבתות והחגים

מהותה של מנוחת השבת / מנוחה בשלשה רבדים / רעיונות מעשיים / עבודת החגים

כא. מלחמת היצר

התמודדות קשה / דע את עצמך / דיאלוג נסתר

כב. התנהלות נכונה

לשמור על הגבולות / ללא נימה אישית / שמירת הצניעות / עשה טוב וסור מרע

כג. התמודדות

אשליה אופטית / תחילתו מתוק וסופו מר / ליהנות בבית / יראת העונש

כד. האינטרנט

כלי עבודה עם סיכון / הסכנה שבאינטרנט / התמכרות / עודף תקשורת / בעיה אקוטית לאנושות

כה. כללי שימוש

רק כמידת הצורך / שליטה / כלי עבודה ולא אפשרות בילוי

חלק ה – ההתמודדות החברתית

כו. מיקומנו במגזר החרדי

סוג ב' / פילוח לקבוצות / ניתוח המצב / גורם ההתבדלות / מיפוי התמונה

כז. נסיון לפתרון

הדרך הנוחה / להתנהל בחכמה / חשיבות החיבור למיינסטרים

כח. היחסים עם ההורים

חוסר שביעות רצון / שורש הבעיה / הצעות לפיתרון / להניח את הדברים על השולחן / היחסים עם החם והחמות / מה עם הכסף?

כט. הקבלה למוסדות הלימוד

הבעיה הכאובה / דעת תורה / "גאוה, גאוה, גאוה" / מה אתה היית עושה? / שורש התופעה / מי אשם? / הצעה לפתרון חלקי

חלק ו – מודעות יהודית

ל. התמודדות עם העולם החיצון

מפגש חזיתי / הצורך לגבש תפיסת עולם / לא לחפש נסיונות

לא. המסר של היהדות

הלם תרבותי / מבט על האנושות / שם מול יפת / התנגשות בין יפת לשם / קיום הדת קודם לכל / נחיתות חרדית

לב. יסודות האמונה

האקסיומה מתפוגגת / גישת ההוכחות / נקודת המוצא של הדין

לג. מהי חרדיות

מהותה של החרדיות / דרך ארץ מול תורה – מה עדיף? / מבחן התוצאה / הדור הבא של החרדיות

לד. עשה לך רב

המקור למושג "דעת תורה" / הרובד הרוחני של כל שאלה / חכמת התורה / מיהו בעל "דעת תורה"

לה. הכוללים

השאלות הבסיסיות / ההיתר ההלכתי / מטרת הכוללים בזמננו

לו. גאוות יחידה

נפילות מבישות / תהליך טבעי / "סדנא דארעא חד הוא" – האומנם?

לז. קידוש ה'

רצון לקידוש ה' – או נחיתות? / להרים על נס את ההליכה בדרך התורה / אמונה בצדקת הדרך /
דוגמה אישית

פרק סיום: בניה